

Nederlandse tekst (titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973).

**RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.**

**A R R E S T**

-----

Nr. 94.418 van 28 maart 2001

A. 98.603/VIII-2017

**Gemeenteraadsverkiezing te Florennes**

-----

**DE RAAD VAN STATE, VIIIE KAMER,**

Gezien het op 21 december 2000 ingediende verzoekschrift, waarbij Robert MOUCHET en Anne MAGIS de herziening vorderen van de twee besluiten van 14 december van de bestendige deputatie van de provincieraad van Namen :

- bij het eerste besluit wordt het bezwaar van Jean-Pol RAYP, kandidaat van de lijst U ONZE C die in aanmerking komt voor de extra zetel die aan die lijst wordt toegekend ten koste van de lijst CONTAC, ingewilligd;
- bij het tweede besluit wordt de zetelverdeling na een gedeeltelijke hertelling gewijzigd en wordt de verkiezing geldig verklaard;

Gezien het administratief dossier ingediend door de gouverneur van de provincie Namen;

Gezien de memorie van antwoord, ingediend door Jean-Pol RAYP, Léon BLAVIER, Pierre HELSON en Fabien SCAILLET;

Gezien het in het Belgisch Staatsblad van 4 januari 2001 bekendgemaakte bericht voorgeschreven bij artikel 5 van het koninklijk besluit van 15 juli 1956, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 16 september 1982;

Gezien het verslag van Mevr. DAGNELIE, eerste auditeur-afdelingshoofd bij de Raad van State;

Gelet op de beschikking van 19 februari 2001, waarbij wordt bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 28 februari 2001, de datum waarop de zaak is uitgesteld tot 2 maart 2001;

Gelet op de kennisgeving, aan de partijen, van de beschikking tot vaststelling van de rechtsdag en van het verslag;

Gehoord het verslag van Mevr. DAURMONT, staatsraad;

Gehoord de opmerkingen van Mr. ADAM, advocaat, die voor de verzoekende partijen verschijnt, en van Mr. BOURTEMBOURG, advocaat, die voor de belanghebbende partijen verschijnt;

Gehoord het eensluidend advies van Mevr. DAGNELIE, eerste auditeur-afdelingshoofd;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de volgende feiten dienstig zijn voor het onderzoek van de zaak :

1. Voor de gemeenteraadsverkiezing van 8 oktober 2000 te Florennes melden zich de volgende vier lijsten aan : nr. 2 ECOLO, nr. 5 PS, nr. 14 CONTAC en nr. 15 U ONZE C; er moeten 21 zetels worden toegewezen.

De verzoekers staan respectievelijk op de 4e en de 6e plaats van de lijst CONTAC.

2. Volgens het proces-verbaal van het hoofdstembureau behalen de lijsten het volgende aantal stemmen :

|            |        |
|------------|--------|
| ECOLO :    | 716    |
| PS :       | 1.644  |
| CONTAC :   | 2.001  |
| U ONZE C : | 2.500. |

Het laatste, in aanmerking komende quotiënt is 250,12500. Dat quotiënt is voor de lijst CONTAC die 7 zetels behaalt, waarvan de laatste aan Robert MOUCHET wordt toegewezen. De lijst U ONZE C behaalt 8 zetels. Jean-Pol RAYP, die de 9e gekozene had kunnen zijn, is niet gekozen omdat de lijst volgens hem twee stemmen te weinig heeft behaald om het in aanmerking komende quotiënt te halen dat recht geeft op die zetel.

3. Op 15 november 2000 dient Jean-Pol RAYP een bezwaarschrift in bij de bestendige deputatie van Namen. Hij voert het volgende aan :

" (...)

A l s        k a n d i d a a t        b i j        d e  
gemeenteraadsverkiezing van 8 oktober jongstleden te  
Florennes heb ik enkele dagen geleden bericht  
gekregen dat de lijst "Union des 11 communes"  
waarvoor ik kandidaat was, die 9 op de 21 zetels  
behaalt en waarop ik als eerste plaatsvervanger sta,  
net twee stemmen te weinig heeft om één zetel meer te  
behalen.

Tegelijk verneem ik uit verscheidene bronnen dat in de verschillende stemopnemingsbureaus getuigen van de politieke partijen aan de telling van de stembrieven hebben deelgenomen. Dat lijkt een gangbare praktijk te zijn te Florennes. Een voorzitter van een stemopnemingsbureau heeft mij dat overigens bevestigd.

De avond van de stemopneming heeft het totale aantal stemmen dat door het hoofdstembureau aan de lijsten is toegewezen, bovendien gedurende meer dan twee uur tijd een merkwaardige verandering ondergaan, waarbij de uitslag van lijst nr. 14 (CONTAC) van 1987 in 2001 stemmen is veranderd.

Gelet op die twee gegevens, acht ik het na overleg met al mijn lijstgenoten gerechtvaardigd te vragen dat de stembrieven van de gemeenteraadskandidaten zouden worden herteld.

Dit verzoekschrift wordt gesteund en ondertekend door de heer Pierre HELSON, toekomstige burgemeester van Florennes, en door de heer Fabien SCAILLET (...).

4. Nadat het lid van de bestendige deputatie dat belast is met het verslag kennis had genomen van dat bezwaar en van het dossier, heeft hij het volgende verslag opgemaakt :

" De heer Jean-Paul RAYP (...), kandidaat op de lijst "Union des 11 communes", vraagt de bestendige deputatie om een hertelling van de uitslag van de gemeenteraadsverkiezing te Florennes.

Dat verzoek is gebaseerd op de volgende argumenten :

1. Hij heeft "uit verscheidene bronnen" vernomen dat getuigen zouden hebben deelgenomen aan de telling van de stembrieven "in de verschillende stemopnemingsbureaus".

2. Het totale aantal stemmen dat het hoofdstembureau aan de lijsten heeft toegewezen heeft "gedurende meer dan twee uur tijd een merkwaardige verandering ondergaan, waarbij de uitslag van lijst nr. 14 (CONTAC) van 1987 in 2001 stemmen is veranderd."

Uit het onderzoek van het dossier blijkt :

1. Wat het eerste argument betreft, dat daarover geen enkele opmerking te vinden is in het

proces-verbaal van het hoofdstembureau of van de stemopnemingsbureaus.

2. Getuigen hebben zich spontaan gemeld om hun deelname aan de stemopneming te erkennen, maar volgens de rechtspraak van de Raad van State is de omstandigheid dat derden aan de stemopneming hebben deelgenomen, op zich geen reden om een verkiezing ongeldig te verklaren (daarnaast moet een bijzondere gebeurtenis aanleiding geven tot een vermoeden van fraude, zoals een getuige die een deel van de stembiljetten in een afzonderlijke ruimte telt).
3. Wat het tweede argument betreft, is in de stukken nergens sprake van een eventueel totaal van 1987 stemmen voor lijst 14. In dat verband is geen enkele opmerking gemaakt.

#### CONCLUSIE

Verwerping".

5. De bestendige deputatie beslist tijdens haar vergadering van 7 december 2000 echter het volgende : "Gelet op wat de heer RAYP (doorgehaald in het PV) heeft opgeworpen, wenst de bestendige deputatie dat de stembrieven van stemopnemingsbureau B1 worden herteld".

6. Het proces-verbaal over de stemopnemingsverrichtingen van bureau B1, dat betrekking heeft op de stembureaus nrs. 9, 11, 12 en 15, bevat de volgende gegevens :

#### Aantal stembiljetten gevonden in de stembussen :

|                 |       |
|-----------------|-------|
| Bureau nr. 9    | 331   |
| Bureau nr. 11   | 560   |
| Bureau nr. 12   | 223   |
| Bureau nr. 15   | 418   |
| <u>Totaal :</u> | 1.532 |

Blanco stembiljetten en ongeldige stembiljetten : 136  
(doorhaling)

Geldige stembiljetten: 1396 (doorhaling)

Lijst 15 U ONZE C

Volledige lijststembiljetten : 33

Onvolledige lijststembiljetten : 613

Totaal aantal geldige biljetten : 646

(Alle cijfers zijn doorgehaald)

Lijst 14 CONTAC

Volledige lijststembiljetten : 28

Onvolledige lijststembiljetten : 280 (doorhaling)

Totaal aantal geldige biljetten : 308 (doorhaling)

7. Op 12 december 2000 worden de stemmen in stemopnemingsbureau nr. 1 herteld. Bij die hertelling blijkt dat het aantal biljetten in het verzegelde pakje onjuist is en als volgt moet worden verbeterd :

Lijst 14 CONTAC :

Volledige biljetten : 28

Onvolledige biljetten : 279 in plaats van 280

Lijst 15 U ONZE C :

Volledige biljetten : 33

Onvolledige biljetten : 614 en niet 613.

Daaruit volgt dat de verkiezingsuitslag van de lijsten 14 en 15 als volgt moet worden gewijzigd :

Lijst 14 CONTAC : 2000 en niet 2001

Lijst 15 U ONZE C : 2501 en niet 2500.

Na die wijziging van de verkiezingsuitslag verliest de lijst 14 CONTAC een gemeenteraadszetel ten gunste van de lijst 15 U ONZE C. Resultaat :

Lijst 14 : 6 zetels en geen 7

Lijst 15 : 9 zetels en geen 8.

Robert MOUCHET, lijst 14, verliest zijn zetel en Jean-Pol RAYP behaalt de 9e zetel van lijst 15.

8. Op 14 december 2000 vaardigt de bestendige deputatie een eerste besluit uit dat als volgt luidt :

Artikel 1 : het bezwaar van Jean-Pol RAYP wordt ingewilligd.

Artikel 2 : de lijst U ONZE C behaalt een zetel meer ten koste van de lijst CONTAC.

Artikel 3 : de extra zetel voor de lijst U ONZE C wordt toegewezen aan Jean-Pol RAYP.

Artikel 4 : alle wijzigingen die naar aanleiding van die hertelling worden aangebracht, zullen in het besluit tot geldigverklaring worden opgesomd.

Op dezelfde dag wordt een tweede besluit uitgevaardigd waarin alle wijzigingen die naar aanleiding van de hertelling zijn aangebracht, worden opgesomd en waarin de verkiezing geldig wordt verklaard.

Dat zijn de twee bestreden besluiten;

Overwegende dat de verzoekers een eerste middel ontlenen aan schending van de rechten van de verdediging en van het beginsel van procesvoering op tegenspraak; dat ze aanvoeren dat alleen Jean-Pol RAYP, de indiener van het bezwaarschrift, zijn standpunt mondeling heeft kunnen verdedigen; dat ze naar eigen zeggen nooit de gelegenheid hebben gekregen om hun standpunt uiteen te zetten over het nieuwe middel dat de belanghebbende heeft opgeworpen toen hij door de bestendige deputatie is gehoord;

Overwegende dat de belanghebbende partijen uitleggen dat de bestendige deputatie, wanneer ze uitspraak doet over een bezwaar in kiesrechtzaken, als rechtscollege fungeert en dat de van toepassing zijnde

regelingen voorzien in debatten op tegenspraak; dat ze opmerken dat de verzoekers geen verzoek tot tussenkomst hebben ingediend, terwijl ze, gelet op de openbaarheid die aan het onderzoek van de zaak wordt gegeven, de mogelijkheid hadden om als tussenkomende partij op te treden voordat de debatten werden gesloten; dat de verzoekers, die de mogelijkheden tot tussenkomst die door de regelgeving terzake worden geboden, niet hebben benut, volgens hen nu niet kunnen aanvoeren dat ze gediscrimineerd zijn;

Overwegende dat uit het dossier blijkt dat in het Belgisch Staatsblad van 22 november 2000 is bekendgemaakt dat Jean-Pol RAYP bij de bestendige deputatie beroep heeft ingesteld tegen de gemeenteraadsverkiezing te Florennes; dat in dat bericht staat dat iedereen het bezwaarschrift kan inzien op de gemeentesecretarie van Florennes; dat de burgemeester van Florennes het publiek van dat bezwaarschrift op de hoogte heeft gebracht via een in de gewone vorm bekendgemaakt bericht waarin staat wanneer het bezwaarschrift kan worden ingezien; dat de aanplakkingstermijn is vastgesteld in een attest dat door de burgemeester en de gemeentesecretaris is ondertekend; dat de vormvereisten die zijn nageleefd bedoeld zijn om alle belanghebbenden in staat te stellen zich tot de bestendige deputatie te richten en er aldus voor te zorgen dat debatten op tegenspraak kunnen worden gevoerd; dat de verzoekers, die naar aanleiding van die bekendmakingen niets hebben ondernomen, geen gegronde reden hebben om het eerste middel op te werpen;

Overwegende dat de verzoekers een tweede middel ontleen aan schending van artikel 75 van de gemeentekieswet, doordat de bestendige deputatie de getuigen van stemopnemingsbureau nr. 1 heeft opgeroepen om de hertelling van de biljetten van dat bureau bij te

wonen; dat ze betogen dat de bestendige deputatie, die de getuigen van het stemopnemingsbureau en niet die van het hoofdstembureau heeft opgeroepen, de in het middel genoemde bepaling heeft geschonden; dat de enveloppes met de stembiljetten volgens hen bovendien niet weer verzegeld zijn in aanwezigheid van de getuigen;

Overwegende dat de belanghebbende partijen van oordeel zijn dat de oproeping van de getuigen van het stemopnemingsbureau op zich geen schending van de wet inhoudt; dat ze in verband met de getuigen van het hoofdstembureau stellen dat het voldoende is dat ze zijn opgeroepen om de verrichtingen inzake de verificatie van de stembiljetten bij te wonen en dat de verzoekers niet aantonen dat dit in dezen niet het geval was en evenmin aantonen dat de getuigen van de lijst waartoe ze behoren niet aanwezig waren op het ogenblik van de verificaties; dat ze voorts aanvoeren dat de kritiek op de omstandigheid dat de enveloppes met de stembiljetten niet opnieuw verzegeld zouden zijn in aanwezigheid van de getuigen genoemd in artikel 23, niet duidelijk is en op geen enkel concreet gegeven steunt;

Overwegende dat uit het dossier blijkt dat de bestendige deputatie alle leden van stemopnemingsbureau nr. 1 voor de hertelling heeft opgeroepen; dat Sébastien LASSEAUX, de getuige van lijst 14, één van hen was; dat de volgende personen overeenkomstig artikel 23 van de gemeentekieswet als getuigen zijn aangewezen :

- Lijst 2 : Xavier DUPUIS  
                    plaatsvervanger : Anne-Marie BAUTHIER-MALACORT
- Lijst 5 : Jacques ROYET  
                    plaatsvervanger : Geneviève HUBERT
- Lijst 14 : Stéphane LASSEAUX  
                    plaatsvervanger: Francis BAYENET

- Lijst 15 : Bernard FREDERIC  
plaatsvervanger: Jean-Pol RAYP;

dat de bestendige deputatie hen blijkbaar niet heeft opgeroepen; dat één enkele getuige van het hoofdstembureau, Jacques ROYET, werkelijk aanwezig was op 8 oktober 2000; dat hij geen enkele opmerking heeft gemaakt en evenmin het proces-verbaal heeft ondertekend; dat de aanwezigheid van de getuigen niet verplicht is, zelfs al is ze waardevol, aangezien ze erop moeten toezien dat de kiesverrichtingen volgens het boekje en onpartijdig verlopen en aangezien ze het recht hebben om te eisen dat hun opmerkingen in het proces-verbaal worden opgenomen; dat de personen die waren aangewezen om de verrichtingen van het hoofdstembureau bij te wonen, niet kunnen getuigen dat die verrichtingen regelmatig verlopen zijn, aangezien ze niet naar het hoofdstembureau zijn gegaan; dat hun aanwezigheid bij de hertelling dus nutteloos is; dat het tweede middel niet opgaat;

Overwegende dat de verzoekers een derde middel ontleen aan schending van artikel 74 van de gemeentekieswet, op de grond dat de bestendige deputatie het beroep heeft ingewilligd op basis van een middel dat niet in het bezwaarschrift was vermeld; dat de bestendige deputatie volgens hen een nieuw middel heeft ingewilligd, dat is opgeworpen na het verstrijken van de termijn waarbinnen bezwaarschriften mogen worden ingediend, dat geen enkel verband houdt met de argumenten die te gelegener tijd zijn opgeworpen en dat dus als een nieuw bezwaarschrift moet worden beschouwd;

Overwegende dat de belanghebbende partijen inzonderheid aanvoeren dat de indiener van het bezwaarschrift in zijn verzoekschrift heeft gewezen op de onregelmatigheden die zich tijdens de opnemings van de

stembiljetten hebben voorgedaan en er inzonderheid op heeft gewezen dat de uitslag gemanipuleerd was; dat ze voorts aanvoeren dat de indiener van het bezwaarschrift ook heeft opgemerkt dat de getuigen aan de telling hadden deelgenomen en dat de uitslag na volledige stemopneming zo was veranderd dat een bepaalde lijst 14 stemmen méér had behaald; dat de omstandigheid dat het aantal stemmen vermeld in het proces-verbaal van bureau nr. 1 tijdens de hoorzitting is aangevochten, volgens hen rechtstreeks verband houdt met het middel van het verzoekschrift, dat wordt ontleend aan de omstandigheid dat het aantal stemmen die een bepaalde lijst had behaald, bij de stemopneming was gewijzigd; dat de belanghebbende partijen van mening zijn dat het slechts om een precisering van het bezwaarschrift gaat;

Overwegende dat Jean-Pol RAYP in zijn bezwaarschrift had gesteld dat de uitslag van de lijst nr. 14 CONTAC op merkwaardige wijze van 1987 in 2001 stemmen is veranderd en dus met 14 stemmen is gestegen; dat dit aantal van 2001 stemmen overeenstemt met de verkiezingsuitslag die deze lijst bij het sluiten van de verrichtingen van het hoofdstembureau had behaald; dat het argument dat de doorhalingen op het proces-verbaal van stemopnemingsbureau nr. 1 op telfouten zouden kunnen wijzen, niet zonder raakpunt is met wat in het oorspronkelijke bezwaarschrift wordt beweerd; dat dat argument alleen maar een precisering van het bezwaarschrift inhoudt; dat in ieder geval moet worden opgemerkt dat de verzoekers de vergissing die de bestendige deputatie bij de hertelling heeft ontdekt, niet betwisten; dat in die omstandigheden niet duidelijk is hoe dat onbetwistbare en bovendien onbetwist feit buiten beschouwing zou kunnen worden gelaten; dat het derde middel niet opgaat;

Overwegende dat de verzoekers een vierde middel aanvoeren; dat ze aanvoeren dat, als het nieuwe argument van de indiener van het bezwaarschrift in aanmerking kan worden genomen, het proces-verbaal van stemopnemingsbureau nr. 3, waarop de getallen met correctievloeistof zijn uitgewist, moet worden onderzocht;

Overwegende dat dit middel niet-ontvankelijk is, aangezien het niet aan de bestendige deputatie is voorgelegd,

### **B E S L U I T :**

#### **Enig artikel.**

Het beroep wordt verworpen. De beslissingen d.d. 14 december 2000 van de bestendige deputatie van de provincieraad van Namen worden bevestigd. De gemeenteraadsverkiezing van 8 oktober 2000 te Florennes wordt geldig verklaard.

Aldus uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting, op achtentwintig maart tweeduizend en één, door :

|        |              |                  |
|--------|--------------|------------------|
| de HH. | GEUS,        | kamervoorzitter, |
|        | HANSE,       | staatsraad,      |
| Mevr.  | DAURMONT,    | staatsraad,      |
| Mevr.  | HONDERMARCQ, | griffier.        |

**De Griffier,**

**De Voorzitter,**

**M.-Cl. HONDERMARCQ.**

**J.-Cl. GEUS.**

VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,  
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE,  
GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.